

Οι αισθήσεις της ψυχής -Του Μιχάλη Κουτσού

/ [Γνώμες](#)

Όταν μιλάμε για αισθήσεις εννοούμε τις αισθήσεις του σώματος, με τις οποίες αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο. Το ερώτημα είναι όμως αν και η ψυχή έχει αισθήσεις. Η πρώτη απάντηση είναι ότι, εφόσον ο άνθρωπος είναι διφυής με σώμα και ψυχή, αισθήσεις δεν πρέπει να έχει μόνο το σώμα αλλά και η ψυχή μόνο που αυτές δεν είναι σωματικές αλλά πνευματικές.

Γράφει ο [Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος – Συγγραφέας](#)

Ο προπρωτικός άνθρωπος είχε ανεπτυγμένες τις πνευματικές του αισθήσεις και έτσι μπορούσε να δει το μεγαλείο του Θεού. Το ίδιο και οι άγιοι, όταν είναι κοντά στον Θεό. Όμως ο μεταπτωτικός άνθρωπος περιορίστηκε στις σωματικές αισθήσεις. Ας το ερευνήσουμε όμως καλύτερα.

ΟΙ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Οι πέντε αισθήσεις του σώματος είναι εκείνα τα όργανα που δέχονται τους εξωτερικούς ερεθισμούς, οπτικούς, ακουστικούς, απτικούς, γευστικούς, οσφρητικούς. Η κάθε μία αίσθηση είναι ευαίσθητη σε ειδικούς ερεθισμούς είτε

αυτοί είναι φωτεινές ακτίνες, είτε ηχητικά κύματα, είτε διάφορα σωματίδια που ερεθίζουν την γεύση, την όσφρηση και την αφή. Αυτών των ερεθισμών γίνεται ειδική επεξεργασία μέσα στα κύτταρα του εγκεφάλου κι έτσι δημιουργούνται οι διάφορες παραστάσεις, στις οποίες στηρίζονται οι κρίσεις και οι συλλογισμοί και έτσι αντιλαμβανόμαστε τον εξωτερικό κόσμο.

Η νευροφυσιολογία του αισθήματος

Η νευροφυσιολογική διαδικασία σχηματισμού της αισθητηριακής αντίληψης ξεκινά από τον περιβαλλοντικό ερεθισμό (π.χ. μόρια της φυσικής πραγματικότητας, ηλεκτρομαγνητικά κύματα κ.λπ.) του αισθητηρίου οργάνου και, μέσω των κεντρομόλων νεύρων, φθάνει μέχρι τον εγκεφαλικό φλοιό, μετασχηματίζοντας τα ερεθίσματα σε (εσωτερικές) διεγέρσεις, και αυτές πάλι σε αισθήματα. Έτσι, δεν αισθανόμαστε αυτούς κάθε αυτούς τους φυσικούς ερεθισμούς ή αυτήν την ίδια τη φυσική πραγματικότητα, αλλά δημιουργούνται υποκειμενικές, ψυχικές παραστάσεις, όπως τις επεξεργαζόμαστε δημιουργικά μέσω του προσωπικού μας μετασχηματισμού. Γι' αυτό και δεν υπάρχουν δυο άνθρωποι στον κόσμο που να νιώθουν τα ίδια εντελώς αισθήματα από τα ίδια πράγματα.

Πώς λειτουργεί ο εγκέφαλος;

Ο εγκέφαλος λειτουργεί με τη διαβίβαση των πληροφοριών μεταξύ των νευρώνων μέσω ηλεκτροχημικών ερεθισμάτων. Αυτή η μετάδοση πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια των συνάψεων. Κατά τη σύναψη οι νευρώνες και τα κύτταρα έρχονται σε επαφή και μέσω χημικών λήψεων και ηλεκτρικών ωθήσεων ανταλλάσσουν νευροδιαβιβαστές που είναι υπεύθυνοι για τη διέγερση ή την αναστολή της δράσης του άλλου κυττάρου. Τα τερματικά πλήκτρα των αξόνων είναι τα στοιχεία της προσυναπτικής νευρωνικής επικοινωνίας, με τα οποία οι νευρώνες επικοινωνούν με τους δενδρίτες, το κυτταρικό σώμα ή ακόμα και έναν άλλο άξονα.

Όλη αυτή η μετάδοση των πληροφοριών μέσω των νευρώνων γίνεται σε χιλιοστά του δευτερολέπτου. Παράλληλα και με τρόπο συντονισμένο συμβαίνουν εκατοντάδες συνδέσεις που μας επιτρέπουν να αντιλαμβανόμαστε, να κατανοούμε και να ανταποκρινόμαστε επαρκώς τον κόσμο. Γίνονται χιλιάδες είσοδοι και χιλιάδες έξοδοι στους νευρώνες σε δευτερόλεπτα. Μπορούμε να φανταστούμε τον εγκέφαλο σαν μία μεγάλη καλωδίωση τρισεκατομμυρίων καλωδίων που συνδέει τον εγκέφαλο με όλο το σώμα.

Η φιλοσοφική θεώρηση

Η μορφή ενός πράγματος ανακαλεί αυτομάτως στη μνήμη μας το αντικείμενο, που στην γλωσσολογία ονομάζεται «σημαινόμενο» ή δηλώνει κάθε φορά ένα πράγμα

που είναι αποτέλεσμα της εμπειρίας των αισθήσεων, όπως υποστηρίζει ο Αριστοτέλης. Η σκέψη, το πνεύμα, ο λόγος οργανώνουν τα δεδομένα των αισθήσεων και τα κατατάσσουν σε τύπους και μορφές αναγνωρίσιμες. Κατά τον Πλάτωνα ο νους ανακαλύπτει, θυμάται τις ιδέες, που υπάρχουν σε έναν αντίστοιχο ιδεατό κόσμο. Η δόξα, η γνώμη δηλαδή που σχηματίζουμε εμείς για ένα αντικείμενο, μπορεί να είναι αληθής ή ψευδής. Είναι αληθής, αν επαληθεύεται από τα πράγματα, ενώ είναι ψευδής, αν δεν επιβεβαιώνεται από τα πράγματα.

Ερώτημα: Πόσες Αισθήσεις έχουμε;

Μελέτες της αισθητικότητας του δέρματος αποδεικνύουν ότι ο αριθμός των αισθήσεων του ανθρώπου ξεπερνάει τις πέντε. Πώς συμβαίνει αυτό; Ορισμένες λειτουργίες, οι οποίες κάποτε πιστευόταν ότι υπάγονταν στην αίσθηση της αφής, θεωρούνται τώρα ξεχωριστές αισθήσεις, όπως τα αισθήματα του πόνου που σχετίζονται με μηχανικά, θερμικά και χημικά ερεθίσματα. Άλλοι αισθητήρες αντιλαμβάνονται τον κνησμό. Διαθέτουμε τουλάχιστον δύο είδη αισθητήρων πίεσης, έναν για ελαφρές, επιφανειακές πιέσεις και έναν άλλον για ερεθίσματα που φτάνουν σε βάθος. Το σώμα μας διαθέτει επίσης και μια μεγάλη ποικιλία εσωτερικών αισθήσεων.

Οι εσωτερικές αισθήσεις ανιχνεύουν τις αλλαγές που συμβαίνουν μέσα στο σώμα μας. Αυτές σχετίζονται με την πείνα, την δίψα, την κούραση, την αναπνοή ή την χρήση της τουαλέτας. Οι εσωτερικοί αισθητήρες μάς κάνουν να αισθανόμαστε την κούραση στο τέλος της ημέρας. Επειδή μπορούμε να «αισθανθούμε» συνειδητά τη ροή του χρόνου, έχει γίνει εισήγηση να προστεθεί και η αίσθηση του χρόνου στον κατάλογο των αισθήσεων. Επίσης, έχουμε την αίσθηση της ισορροπίας, η οποία εδρεύει στο εσωτερικό μας αφτί. Τέλος, έχουμε την κιναισθησία, η οποία μας καθιστά ικανούς να ανιχνεύουμε τη μυϊκή τάση και, ακόμη και με κλειστά μάτια, την κίνηση και τη θέση των άκρων μας. Άρα οι αισθήσεις δεν είναι πέντε αλλά πολύ περισσότερες.

Το θαύμα της ανθρώπινης αφής

Το ανθρώπινο χέρι έχει μια ιδιαίτερα οξεία αίσθηση αφής. Οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι το χέρι μας μπορεί να ανιχνεύσει μια κουκκίδα ύψους μόλις 3 μικρομέτρων, την στιγμή που η ανθρώπινη τρίχα έχει ύψος 50 ως 100 μικρόμετρα. Αυτή η αξιοσημείωτη ευαισθησία αποδίδεται στους περίπου 2.000 υποδοχείς της αφής που υπάρχουν στην άκρη κάθε δαχτύλου.

Η αίσθηση της αφής μας παίζει σημαντικό ρόλο στην ψυχική υγεία του ανθρώπου. Το χάδι ενός άλλου ατόμου απελευθερώνει ορμόνες, οι οποίες μπορούν να

καταπραΰνουν τον πόνο και να φέρουν διαύγεια στη διάνοια. Μερικοί πιστεύουν πως, όταν ένα παιδί στερείται το στοργικό άγγιγμα των άλλων, η ανάπτυξή του παρεμποδίζεται.

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr